

9.Sınıf Coğrafya Dünyanın Şekli ve Sonuçları Konu Anlatımı

Dünya'nın Şekli

Tarihin çeşitli dönemlerinde Dünya'nın şekliyle ilgili tahminlerde bulunulsa da, bu konudaki en önemli gelişmeler 16. yüzyılda Kopernik'ten sonra sağlanmıştır. Önceleri elipsoit ve sonra yuvarlak olarak tahmin edilen Dünya'nın şeklinin, 18. yüzyılda yapılan hassas ölçümler sonucu gerçekte tam yuvarlak olmadığı anlaşılmıştır. Bu ölçümlerin sonucunda Dünya kutuplardan basık, Ekvator'dan şişkin olarak küreye çok yakın bir şekildedir. Dünya'nın kendine has bu şekli **geoit** olarak adlandırılır.

1. Dünya'nın Boyutları

Yapılan ölçümler sonucu tespit edilen aşağıdaki bulgular, Dünya'nın şeklinin geoit olduğunu kanıtlamaktadır.

- Ekvator çevresi: 40 076 km
- Kutuplar çevresi: 40 009 km
- Ekvator yarıçapı: 6 378 km
- Kutuplar yarıçapı: 6 357 km
- Basıklık oranı: 1 / 297 km
- Yüz ölçümü: 510 100 000 km²
- Hacmi: 1 083 320 000 km³

2. Dünya'nın Şeklinin Sonuçları

- Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe güneş ışınlarının düşme açıları küçülür. Bu durumun bir sonucu olarak, yeryüzünde sıcaklık ortalamaları da Ekvator'dan kutuplara doğru azalır.
- Dünya'nın bir yarısı aydınlıkken, aynı anda diğer yarısı karanlıktır. Bu aydınlık ve karanlık alanları ayıran sınır bir çember şeklinde olup aydınlanma çemberi olarak adlandırılır.
- Paralellerin çevre uzunlukları, Ekvator'dan kutuplara doğru azalır.
- Meridyenler arasındaki uzaklıklar, Ekvator'dan kutuplara doğru azalır.
- Dünya'nın eksenini etrafındaki dönüş hızı Ekvator'dan kutuplara doğru azalır.
- Deniz seviyesinde, Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe yer çekimi artar.
- Dünya yüzeyi haritalara aktarılırken, bozulmalar oluşur. Haritalarda görülen gerçeğin kendisi değil, benzeridir.
- Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe Kutup Yıldızı'nın görünüm açısı azalır.